

Lietuvos parlamentarizmo bibliografija: 2022 m. balandis – 2023 m. birželis

Sudarė **Virgilija Beganskaitė**

Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Informacijos politikos ir analitikos skyrius
Information Policy and Analysis Unit
at the Martynas Mažvydas National Library of Lithuania
virgilija.beganskaite@lnb.lt

Pateikiamas bibliografinių sąrašų „Lietuvos parlamentinė sistema / parlamentarizmas“, publikuotų „Parlamento studijos“ 4 (2005), 6 (2006), 10, 11 (2011), 12, 13 (2012), 14, 15 (2013), 16, 17 (2014), 18, 19 (2015), 20, 21 (2016), 22, 23 (2017), 24, 25 (2018), 26, 27 (2019), 28, 29 (2020), 30, 31 (2021) numeriuose, tęsinys. Šiame sąrašė pristatomos išleistos knygos ir publikuoti straipsniai iš mokslinių darbų, periodinių leidinių, Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje gautų 2022 m. balandžio – 2023 m. birželio mėnesiais.

Bibliography of Lithuanian Parliamentarism: April 2022 – June 2023

This is a continuation of the bibliographic index on Lithuanian Parliamentary System / Parliamentarism published in issues No. 4 (2005), No. 6 (2006), No. 10, 11 (2011), No. 12, 13 (2012), No. 14, 15 (2013), No. 16, 17 (2014), No. 18, 19 (2015), No. 20, 21 (2016), No. 22, 23 (2017), No. 24, 25 (2018), No. 26, 27 (2019), No. 28, 29 (2020), 30, 31 (2021) of a journal “Parlamento studijos.” The index presents books and articles published in academic papers and periodicals and received by the Martynas Mažvydas National Library of Lithuania between April 2022 and June 2023.

KNYGOS / BOOKS

Bagdonas, Vytenis. Signatarų genealogijos : 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarai / Lietuvos genealogijos ir heraldikos draugija / Vytenis Bagdonas, Aidas Baškys, Remigijus Bimba, Vilius Botyrius, Rūta Bukauskaitė, Lana Donets-Florey (Mahoney), Sigita Gasparavičienė, Kristina Giedraitienė, Laimonas Gryva, Remigijus Gulbinas, Vladislovas Jonikas, Ramunė Junkienė, Vidimantas Kučas, Irena Makauskytė, Liudas Mažylis, Valdas Selenis, Saulius Žaldokas. – Kaunas : Pasaulio lietuvių centras, 2023 (Vilnius : Petro ofsetas). – 525, [1] p. : iliustr., faks., geneal. schem., portr., žml. – Santr. angl. – Bibliografija išnašose. – Asmenvardžių ir vietovardžių rodyklės: p. 477–525.

Šios knygos išskirtinumas – parengti kiekvieno signataro genealogijos apžvalginiai straipsniai su šaltinių nuorodomis ir nuotraukomis, remiantis archyviniais dokumentais, sudarytos signatarų genealoginės schemas. Knygoje publikuojamos metrikinių dokumentų kopijos, kurios yra išverstos į lietuvių kalbą iš lotynų, lenkų, rusų ir kt. kalbų. Dauguma

Received: 05/07/2023. **Accepted:** 14/07/2023.

Copyright © 2022 Virgilija Beganskaitė (editor). Published by the Martynas Mažvydas National Library of Lithuania. This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution Licence \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

patalpintų nuotraukų yra saugomos ne tik Lietuvos archyvuose, muziejuose, bet ir signatarų giminių rinkiniuose, tad didelė jų dalis yra spausdintos pirmą kartą. Monografijoje sudarytos išsamios vietovardžių ir asmenvardžių rodyklės.

Jazavita, Simonas. „Kovok!“ : Kazys Škirpa ir Lietuvos likimas Antrajame pasauliniame kare / Simonas Jazavita ; [recenzantai Algis Bitautas, Egidijus Papečksys]. – Vilnius : Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2022 (Vilnius : Petro ofsetas). – 311, [1] p. : iliustr., portr., žml. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 274–287 ir išnašose. – Asmenvardžių r-klė: p. 288–293.

Pirmasis Lietuvos kariuomenės savanoris, penktojo pėstininkų pulko vadas, Steigiamojo Seimo narys, generalinio štabo pulkininkas, Lietuvos karo atašė, vėliau pasiuntinys Vokietijoje, Lietuvių aktyvistų fronto (LAF) kūrėjas ir vadas – tiek daug skirtingų veiklos barų, kuriuos sieja viena kontroversiškai vertinama, bet itin ryški XX a. Lietuvos istorijos asmenybė Kazys Škirpa. Šį žmogų geriausiai apibūdina šūkis „Kovok!“, kurį jis sugalvojo kurdamas LAF. 1938–1945 m. Škirpa buvo Lietuvą ištikusių įvykių epicentre ir stengėsi padėti savo šaliai išsaugoti valstybingumą, o nepavykus – jį atgauti. Geopolitinė šio asmens vizija rėmėsi tuo, kad vieno kaimyno agresiją prieš Lietuvą gali atsverti kitas kaimynas. SSRS 1940-aisiais okupavus Lietuvą, tokiu kaimynu tapo nacionalsocialistų valdyta Vokietija, Antrojo pasaulinio karo pralaimėtoja ir pasmerkta laimėtojų Niurnbergo tribunole. Škirpos idėjos tarsi savaime atsidūrė „pralaimėjusioje“ pusėje. Tačiau ilga sovietų okupacija, Lietuvos valstybingumo tradicijų trynimasis sukūrė tokią psichologinę atmosferą, kad Lietuvai išsivadavus ir atkūrus nepriklausomybę nemažai šalies piliečių į „pralaimėjusią“ pusę natūraliai žvelgė kaip į bent jau geresnę alternatyvą. Pusę amžiaus šalyje vyravęs sovietinių veikėjų kultas lėmė tai, kad jiems per tą laikotarpį alergiją įgijusi visuomenė ieškojo atramos tarpukario politikų ir ypač po okupacijos už nepriklausomybę ginklu kovoti siekusiųjų gretose. Autorius nesiekia parodyti Škirpos nei kaip teisuolio, nei kaip blogišio. Tad knygoje, remiantis ilgamečiais tyrimais ir Lietuvos, Vokietijos, Lenkijos bei JAV archyvų medžiaga, parodomas visas Lietuvos tragedijos Antrojo pasaulinio karo metais peizažas ir svarbiausias Škirpos tikslas – kovoti dėl savo šalies nepriklausomybės. Kova buvo lydima klaidų ir aklaviečių, bet ji parodė, kad Lietuva yra savarankiška tarptautinės politikos veikėja, o ne aklų likimo įgeidžių tampoma laivė, nežinanti, į kurį uostą plaukia.

Kuolys, Darius. Apie respubliką : iš archyvų ir ambonų / Darius Kuolys ; [sudarė Gediminas Mikelaitis] ; [recenzantai Antanas Kulakauskas, Marijus Šidlauskas]. – [Vilnius] : Odilė, [2022]. – 567, [1] p.

Į knygą sudėti akademiniai ir eseistiniai D. Kuolio tekstai, kuriuose nagrinėjamos respublikos ir laisvės idėjos, svarstomi bendruomenės tapatybės, istorinio pasakojimo, švietimo politikos, santykių su Rusija ir Lenkija klausimai. Čia mėginama atverti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės visuomenės sukaupytą egzistencinę patirtį, išryškinti dabarčiai reikšmės nepraradusias praeities nuostatas, idėjas, moralines laikysenas. Knygoje rekonstruojama senojoje Lietuvoje vyravusi respublikos samprata: respublika visuomenės suvokta kaip vienos teisės ir bendrų vertybių jungiama, tvarką savo krašte pati kurianti laisvų piliečių bendruomenė. D. Kuolio tyrimai liudija, kad lietuviai jau XVI a. pirmojoje pusėje žvelgė į savo valstybę kaip į „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Respubliką“, kad savarankišką Lietuvos Respubliką jie stengėsi išsaugoti ir po Liublino unijos – Abiejų Tautų Respublikoje. Knygoje parodoma, kad modernios tautos ir valstybės kūrėjams (tiek XX a. pradžios inteligentams, tiek Sąjūdžio žmonėms) taip pat būdinga klasikinė respublikos samprata – laisva politinė bendruomenė remiasi moraliniais pagrindais, krašto politinės kultūros tradicija. Gyva išlieka ir respublikoniška laisvės samprata: esame laisvi, jei dalyvaujame kuriant bendro gyvenimo taisykles. Daug dėmesio tekstuose skiriama istoriniam pasakojimui. Jo paskirtis – ne tik paaiškinti istorinius įvykius, bet ir padėti susivokti dabartyje, atskleisti savo tapatybę, perduoti pilietines dorybes ir respublikos vertybes.

Landsbergis, Vytautas. Kodėl mes : straipsniai ir pokalbiai : atgautos laisvės trisdešimtmečiui / Vytautas Landsbergis. – Vilnius : Sofoklis, 2022. – 287, [1] p. : iliustr., portr.

„Kodėl mes“ – margaspalvė tekstų mozaika, kurią sudaro profesoriaus pamąstymai, užrašai, įvairiomis progomis sakytos viešos kalbos, žiniasklaidoje skelbti straipsniai bei pokalbiai su įvairiais pašnekovais. Greta socialinės, istorinės, politinės, religinės krypties išvalgų ir analizės, svarbiausias knygoje yra Žmogus – jo prigimties mįslė ir pašaukimas.

Plečkaitis, Vytautas Petras. Gintautas Vincas Iešmantas : Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras, poetas, žurnalistas, politinis kalinys / Vytautas Petras Plečkaitis. – Vilnius : Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubas, 2021. – 293, [3] p. : iliustr., faks., portr. – (Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarai). Viršelyje autorius nenurodytas. – Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras Gintautas

Ješmantas : bibliografija, parengta Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Informacijos politikos ir analitikos skyriaus: p. 209–262. – Bibliografija išnašose. – Asmenvardžių rodyklė: p. 198–208.

Knygoje atskleidžiamas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos deputato, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataro Gintauto Vinco Ješmanto (1930–2016) gyvenimas ir veikla.

Rakutis, Valdas. Prieš panyrant į sutemas : Lietuva XVIII amžiuje : kai ir Lenkija, ir Varšuva buvo mūsų / Valdas Rakutis ; sudarytoja Žilvinė Petrauskaitė. – Vilnius : Alma littera, 2022. – 383, [1] p. : ilustr., faks., portr., žml.

Apie XVIII a. Lietuvos ir Lenkijos valstybę – Abiejų Tautų Respubliką – bei jos visuomenę. Ne tik dalijasi įžvalgomis apie to meto įvykius bei jų pasekmes, bet ir veda paraleles su šiandiena. „Turime suprasti, kad, neišstudijavę, neperpratę XVIII amžiaus, esame pasmerkti kartoti tas pačias klaidas. Mes vis dar norime gyventi ramiai ir tykiai kaip tada, valdovo Augusto III laikais. Vis dar tikimės, jog kas nors kitas turi mus ginti, o ne mes patys, ir apskritai – esą jeigu mes nepulsime, tai ir mūsų nepuls. Čia vis iš XVIII amžiaus ateinančios kvailystės. Juk ir andai tikėjome, kad Austrija turi mums padėti. Bet, va, ir nepadėjo, kiti jai geriau pasiūlė. Dabar vėlgi labai daug tikimės iš draugų, esame įstoję į kolektyvinę gynybinę sąjungą, ir tai teisinga. Tačiau jeigu patys nesirūpinsime savo gynyba, kaip sąjungininkai supras, kad interesas abipusis?“ – svarsto V. Rakutis.

Sakalauskaitė, Ramunė. Kęstutis Glaveckas / Ramunė Sakalauskaitė. – Vilnius : Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubas, 2022. – 315, [1] p. : ilustr., faks., portr. – (Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarai). – Viršelyje autorė nenurodyta. – Lietuvos Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras Kęstutis Glaveckas Lietuvos periodinėje spaudoje ir kt. leidiniuose (1990–2022 metai) / parengė Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Informacijos politikos ir analitikos skyrius, p. 224–268. – Bibliografija išnašose. – Asmenvardžių rodyklė: p. 269–280.

Knygoje atskleidžiamas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos deputato, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataro Kęstučio Glavecko (1949–2021) gyvenimas ir veikla.

Selenis, Valdas. Nepriklausomybės Akto signataras Jokūbas Šernas / Valdas Selenis ; [recenzantai Vilma Akmenytė-Ruzgienė, Edmundas Gimšauskas]. – Vilnius : Lietuvos nacionalinis muziejus, 2022. – 166, [1] p. : ilustr., faks., portr. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 146–153 ir išnašose. – Asmenvardžių ir vietovardžių r-klės: p. 156–164.

Tai pirmoji knyga apie Nepriklausomybės Akto signatarą J. Šerną. Teisininkas J. Šernas Lietuvos Nepriklausomybės Aktą 1918 m. vasario 16 d. pasirašė būdamas 29-erių metų, buvo vienas jauniausių signatarų, ėjusių ir ministro pareigas, dalyvavo rengiant Lietuvos Konstitucijos projektą, buvo vienas iš valstybės vidaus paskolos projekto autorių. Įvairiapusė visuomeninė ir politinė J. Šerno veikla reikšmingai prisidėjo prie Lietuvos valstybės atkūrimo ir jos įtvirtinimo.

STRAIPSNIAI / ARTICLES

Birmontienė, Toma. Competition of State Powers During the COVID-19 Pandemic = Valstybės valdžių įgaliojimų konkurencija COVID-19 pandemijos metu / Toma Birmontienė, Jolita Miliuvienė. – Santr. angl. ir liet. // Teisė = Law. – 2022, t. 123, p. 24–37. DOI: <https://doi.org/10.15388/Teise.2022.123.2>

Straipsnyje analizuojama, kokių remiantis teisinės valstybės principu įgaliojimų kyla valstybės valdžios institucijoms reaguojant į pasaulinę COVID-19 pandemiją, kokia yra įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių galių pusiausvyra, nustatant viruso valdymo priemonės, ir kokį vaidmenį vaidina konstituciniai teismai sprendami valstybės institucijų konstitucinius ginčus.

Borusevičiūtė, Miranda. Originalizmo kaip konstitucijos interpretavimo teorijos šiandienos iššūkiai = The Challenges of Originalism as a Theory of Constitutional Interpretation Today /

Miranda Borusevičiūtė. – Santr. angl. ir liet. // Teisė = Law. – 2022, t. 125, p. 100–113. DOI: <https://doi.org/10.15388/Teise.2022.125.6>

Straipsnyje analizuojamas originalizmas, kuris yra oponuojanti „gyvajam“ konstitucionalizmui konstitucijos interpretavimo teorija, pristatomi ir vertinami originalizmo pagrindiniai argumentai dėl to, kaip turėtų būti interpretuojama konstitucija, taip pat jų trūkumai. Tai yra svarbu norint pradėti kurti savas konstitucines teorijas, kurios atlieptų Europos statutinės teisės tradicijos kontekstą. Straipsniu nesiekama ieškoti galimybių originalizmo argumentus panaudoti aiškinant Lietuvos Respublikos Konstituciją, tai būtų fundamentali klaida.

Crewe, Emma. Parlamentų antropologija XX ir XXI amžių sandūroje: metodologiniai iššūkiai ir tendencijos = Anthropology of Parliaments at the Juncture of the 20th and the 21st Centuries: Methodological Challenges and Trends / Emma Crewe ; iš anglų k. vertė Tomas Auškalnis. – Santr. angl. ir liet. // Parlamento studijos = Parliamentary Studies. – 2022, Nr. 31, p. 13–31. DOI: <https://doi.org/10.51740/ps.vi31.773>

Parlamentai yra tarsi demokratijos sukurto tinklo branduoliai, sudėtingi dariniai, kur susitinka kultūra, psichologija, ekonomika ir politika, išrinktieji politikai tariai su lobistais, rinkėjais ir vieni su kitais, vykdoma teisėkūra, atliekama stebėseną. Norint suvokti šios srities sudėtingumą, būtinas tarpdisciplininis požiūris. Žinant, kad politikos esmė yra santykiai, atrodo keista, kad tik nedaugelis antropologų yra išdrįsę tyrinėti parlamentus. Jų išvados atskleidė kasdienį užkulisinį demokratinės politikos vyksmą įvairiose šalyse, tačiau trūksta informacijos apie taikomus metodus. Straipsnyje apžvelgiami pastarųjų 35 metų antropologų etnografiniai tyrinėjimai, jie gretinami su politikos mokslų atstovų etnografinėmis studijomis siekiant paaiškinti, kiek šių disciplinų teorijos papildo viena kitą, taip pat metodai ir pasiekimai. Antropologai, kompetentingi išsamiai vertinti atskirus parlamentus ir apibendrinti įvairiose vietose įvairiu metu stebimas tendencijas, bendradarbiaudami su kitų disciplinų atstovais, gali padėti parlamento studijoms tapti įvairiapusiškesniu moksliniu tyrinėjimu.

Gimžauskas, Edmundas. Dėl 1918 m. kovo 23 d. Lietuvos valstybingumo pripažinimo iš kaizerinės Vokietijos pusės = On the Recognition of the Statehood of Lithuania by Kaiser Germany on 23 March 1918 / Edmundas Gimžauskas. – Santr. angl. ir liet. // Lietuvos istorijos metraštis = The Year-Book of Lithuanian History. – 2022, Nr. 1 (2022), p. 105–130. DOI: <https://doi.org/10.33918/25386549-202201005>

Straipsnyje nagrinėjamas ryškus laikotarpis, kai 1918 m. buvo paskelbtas Vasario 16-osios Lietuvos Nepriklausomybės Aktas, epizodas – kiek daugiau nei po mėnesio Vokietija pripažino Lietuvos valstybingumą. Nors šis įvykis neabejotinai buvo reikšmingas nepriklausomos valstybės sukūrimui ir įtvirtinimui, dėl įvairiausių aplinkybių jis ligi šiol nesulaukė deramo aptarimo ir įvertinimo lietuviškoje istoriografijoje. Ilgą laiką pagrindinė kliūtis tyrimui buvo ribota prieinamų šaltinių bazė. Padidėjus vokiškosios archyvinės medžiagos prieinamumui, atsiradus naujiems fundamentaliems užsienio autorių tyrimams, susijusiems su Pirmojo pasaulinio karo laikotarpiu Lietuvoje, atsirado galimybė ir atitinkamiems lietuviškiems tyrinėjimams.

Grigaravičiūtė, Sandra. Estijos, Latvijos ir Lietuvos pripažinimas *de facto* ir *de jure* Norvegijoje 1918–1921 metais = The *de facto* and *de jure* Recognition of Estonia, Latvia, and Lithuania by Norway (1918–1921) / Sandra Grigaravičiūtė. – Santr. angl. ir liet. // OIKOS : lietuvių migracijos ir diasporos studijos. – 2022, Nr. 2 (34), p. 27–57. DOI: <https://doi.org/10.7220/2351-6561.34.2>

Remiantis publikuotais ir nepublikuotais Estijos, Latvijos, Lietuvos ir Norvegijos archyviniais šaltiniais bei lietuvių ir užsienio šalių istoriografija, straipsnyje analizuojamas Estijos, Latvijos ir Lietuvos pripažinimo *de facto* ir *de jure* procesas Norvegijoje ir jį stabdę ir skatinę veiksniai. Atliktas tyrimas svarbus tuo, kad jame pirmą kartą lietuvių kalba publikuojami Norvegijos Lietuvai suteikto pripažinimo *de facto* ir *de jure* tekstai, Estijai ir Latvijai suteikto pripažinimo *de jure* tekstai, atskleidžiami trijų Baltijos šalių tarptautinio pripažinimo Norvegijoje ir kitose Skandinavijos šalyse ypatumai. Trijų šalių pripažinimo procesų lyginamoji analizė leidžia pamatyti tarptautinės teisės nuostatų įgyvendinimo specifiką XX a. pirmojoje pusėje.

Januškevičiūtė, Justina. Lietuvos politinių partijų ir nepriklausomų politinių pilietinių judėjimų sekėjų „Facebooke“ polinkis į politinę poliarizaciją ir informacinio šulinio formavimąsi = Propensity to Political Polarization and Echo Chambers of Facebook Pages of Lithuanian Political Parties and Independent

Political Civic Movements / Justina Januškevičiūtė. – Santr. angl. ir liet. // Parlamento studijos = Parliamentary Studies. – 2022, Nr. 31, p. 85–98. DOI: <https://doi.org/10.51740/ps.vi31.777>

Tiek užsienyje, tiek Lietuvoje vis dažniau dalinamasi politinėmis naujienomis socialinėse medijose. Tačiau ligi šiol nebuvo atlikta mokslinių tyrimų, padedančių įvertinti šios platformos svarbą politinio turinio kūrimui ir vartojimui. Socialinių tinklų kontekstas bei vyraujantis selektyvus turinys ypač veikia labiausiai pažeidžiamas, aiškių politinių pažiūrų neturinčias žmonių grupes. Dėl to didėja politinė poliarizacija, formuojasi informaciniai šuliniai. Straipsnyje, remiantis tyrimais, apibrėžiami politinių naujienų vartojimo pokyčiai, tiesiogiai nulemti socialinių medijų platformų aplinkos. Įvardijamos priežastys bei sąlygos, kurioms esant tikėtinas informacinių šulinių formavimasis socialinėse medijose. Šio proceso apraiškoms identifikuoti pasitelktas aštuonių Lietuvos politinių partijų ir politinių pilietinių judėjimų „Facebooko“ paskyrų auditorijos informacinės elgsenos empirinis tyrimas. Jis atliktas 2021 m. gegužės 1 d. – birželio 30 d., kai buvo akivaizdūs skirtingų politinių pažiūrų auditorijų susidūrimai ir iniciatyvos. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad auditorijos linkusios į politinę poliarizaciją, joms būdingi informacinio šulinio bruožai. Politiniai pilietiniai judėjimai, skirtingai nei politinės partijos, labiau linkę į politinę poliarizaciją bei pasižymi ryškesniais informacinio šulinio bruožais. Ši auditorija labiau linkusi laikytis išankstinių nuostatų, o tai neišvengiamai veda link kraštutinių nuomonių.

Janužytė, Audronė. Uniting and Polarising Features of Nationalism: The Case of Independent Lithuania in 1918 and in the 1990s = Solidarizuojantys ir supriešinantys nacionalizmo bruožai: nepriklausomos Lietuvos atvejis 1918 ir 1990 m. / Audronė Janužytė. – Santr. angl. ir liet. // Socialinių mokslų studijos = Social Studies. – 2021, t. 12, Nr. 1, p. 68–82. DOI: <https://doi.org/10.13165/SMS-21-12-1-04>

Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą 1918 ir 1990 m. veikė du esminiai faktoriai. Išorinis faktorius – to meto tarptautinė politika ir šalies geopolitinė padėtis, kai susidūrė Rusijos / Sovietų Sąjungos ir Vokietijos nacionaliniai interesai dėl Lietuvos teritorijos. Dėl to po Pirmojo pasaulinio karo lietuviai atkuria valstybingumą, Antrojo pasaulinio karo metais jį praranda sovietams ir naciams okupavus šalį (1940–1990 m.) ir, pasibaigus Šaltajam karui bei ėmus byrėti Sovietų Sąjungai, 1990 m. kovo 11 d. skelbia Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą. Vidinis faktorius atkuriant Lietuvos valstybingumą XX a. buvo nacionalizmas kaip jungiantis ir solidarizuojantis lietuvių tautą judėjimas už savarankiškos valstybės sukūrimą. Straipsnyje, remiantis teorinėmis nacionalizmo įžvalgomis, dviem aspektais nagrinėjamas lietuvių politikų diskursas nacionalizmo klausimais: 1) nacionalizmo samprata ir jos esminiai bruožai, t. y. išryškinaamos nacionalizmo koncepcijos, kuriomis remiantis konstruojamas politinis diskursas, kodėl lietuvių tauta turi teisę kurti nepriklausomą valstybę, ir 2) lietuvių požiūris į etnines mažumas, t. y. atskleidžiamas nepasitikėjimas etninėmis mažumomis kuriant tautinę valstybę 1918 m., taip pat tam tikra įtampa tarp lietuvių ir etninių mažumų atkuriant Lietuvos nepriklausomybę 1990 m. Straipsnyje prieita prie šių išvadų: 1) lietuvių politikų nacionalizmo sampratoje galima išvystyti dvi koncepcijas. Pirmoje koncepcijoje nacionalizmas apibrėžiamas kaip lietuvių tautos judėjimo ideologija ar politinis principas už valstybingumo atkūrimą, kuris tam tikrais laikotarpiais buvo prarastas (A. Voldeparas). Antroje koncepcijoje tautos apsisprendimas kurti savarankišką valstybę suvokiamas kaip etninis-tautinis principas / įstatymas, kuris remiasi „objektyviais ir etniniais“ faktoriais, jog kiekviena tauta, gyvenanti tam tikroje teritorijoje, kurios individus vienija bendra kilmė, kalba, istorija, tradicijos, kultūra ir nacionaliniai idealai, turi teisę būti savarankiška valstybė (P. Klimas). Svarbu akcentuoti, kad: 1) XX a. nacionalizmo teoretikų E. Gellnerio ir A. Smitho koncepcijos yra artimos lietuvių politikų nacionalizmo sampratoms ir 2) lietuvių santykiuose su kai kuriomis etninėmis mažumomis galima išvystyti tam tikrą įtampą ir priešišumą, nes ne visos tautinės mažumos ar jų atstovai buvo linkę pritariti nepriklausomos Lietuvos idėjai 1918 ir 1990 m.

Jočienė, Danutė. Konstituciniai rinkimų teisės principai / Danutė Jočienė, Jolita Miliuvienė. – Santr. angl. ir pranc. // Konstitucinė jurisprudencija = Constitutional Jurisprudence. – 2022, Nr. 3–4 (67–68), p. 260–272. Taip pat prieiga per internetą: <https://lrkt.lt/data/public/uploads/2023/05/jurisprudencija-nr.-3-4-67-68-2022-web.pdf>.

Konstitucinio Teismo (KT) pirmininkė prof. dr. D. Jočienė ir pirmininkės patarėja dr. J. Miliuvienė rašo apie rinkimus, kaip pagrindinę Tautos valios išraiškos formą demokratinėse valstybėse. „Demokratija yra tęstinis procesas, kurį formuoja politinė valia, reiškiamą per reguliariai vykstančius rinkimus. Būtent demokratiški rinkimai padeda užtikrinti konstitucinę santvarką, tinkamą valstybės valdžios institucijų veikimą, prisideda prie visuomenės pasitikėjimo valstybe ir teise“, – rašo autorės. Lietuvoje rinkimai organizuojami ir vykdomi pagal vieną visus rinkimus apimančią kodifikuotą teisės aktą – Rinkimų kodeksą, kuris, vadovaujantis Konstitucinių įstatymų sąrašo konstitucinio

įstatymo 2 straipsnio 6 punktu, priimtas kaip Konstitucinis įstatymas. Apie esminius konstitucinius rinkimų teisės principus, konstitucinės rinkimų doktrinos plėtrą. Pranešimas, skaitytas 2022 m. rugsėjo 23 d. vykusioje mokslinėje-praktinėje konferencijoje „Rinkimų kodeksas – naujovės, iššūkiai, perspektyvos“.

Kėvelaitienė, Greta. Jungtinių Amerikos Valstijų liberalioji spauda apie tris ultimatumus Lietuvai (1938–1940 m.) / Greta Kėvelaitienė. – Santr. angl. ir liet. // Lietuvos istorijos metraštis = The Year-Book of Lithuanian History. – 2022, Nr. 1 (2022), p. 153–180. DOI: <https://doi.org/10.33918/25386549-202201007>

Straipsnyje siekiama atskleisti, kaip informacija apie Lietuvai išeiktus ultimatumus (1938 m. Lenkijos, 1939 m. Vokietijos ir 1940 m. Sovietų Sąjungos) atsispindėjo JAV rytinėje pakrantėje leidžiamoje liberaliosios krypties spaudoje, kokį poveikį turėjo Lietuvos oficialių informacijos šaltinių veikla formuojant JAV spaudos poziciją ultimatumų Lietuvai atžvilgiu bei kaip ir kiek JAV lietuvių spauda vertino JAV spaudos pateikiamą informaciją. Siekiama nustatyti, ką palaikė JAV spauda – buvo Lietuvos ar jų išeikėjų pusėje. Tyrimui pasirinkti keturi JAV dienraščiai: *The New York Times*, *New York Herald Tribune*, *The Washington Post* bei *Chicago Daily Tribune* ir du JAV lietuvių laikraščiai: „Vienybė“ ir „Dirva“. Nors JAV spaudoje buvo pateikiama tiksli informacija, dėstomi aiškūs faktai, vengta įvykius vertinti. Kaip ir JAV politikai, taip ir spauda daugiau laikėsi izoliacinės politikos Lietuvos atžvilgiu. Nors JAV lietuvių spaudoje teigiama, kad įvykiai sulaukė išskirtinai daug vietinės spaudos dėmesio, ir kai kurie straipsniai tikrai pasiekė pirmuosius puslapius, JAV dienraščiai oficialiais Lietuvos informacijos šaltiniais beveik nesinaudojo.

Machovenko, Jevgenij. Valstybės politinis režimas pagal 1918–1919 m. Lietuvos konstitucinius aktus = The Political Regime of the State According to 1918–1919 Lithuanian Constitutional Acts / Jevgenij Machovenko, Dovilė Valančienė. – Santr. angl. ir liet. // Teisė = Law. – 2022, t. 122, p. 94–103. DOI: <https://doi.org/10.15388/Teise.2022.122.7>

Straipsnyje identifikuojamos demokratinę valstybės politinę režimą įtvirtinančios 1918 m. ir 1919 m. Lietuvos konstitucinės nuostatos, atskleidžiama ir įvertinama jų dinamika, apibūdinami tautos suverenitetas, tiesioginės ir atstovaujamosios demokratijos elementai, parlamentarizmas.

Peluritis, Laurynas. Pilnutinės demokratijos projekto vientisumo problema = The Problem of Integrity of the Integral Democracy Project / Laurynas Peluritis. – Santr. angl. ir liet. // Politologija. – 2021, t. 103, Nr. 3, p. 8–40. DOI: <https://doi.org/10.15388/Polit.2021.103.1>

Straipsnio tema – Stasio Šalkausio, Antano Maceinos ir kitų Lietuvos tarpukario ir išeivijos katalikų intelektualų kurtos pilnutinės demokratijos koncepcijos svarbiausieji principai. Nagrinėjama pilnutinės demokratijos idėjų genezė ir raida tarpukario Lietuvoje, Antrojo pasaulinio karo, okupacijų, totalitarinių režimų bei išeivijos patirties įtaka šiai koncepcijai. Pilnutinės demokratijos, organiškios valstybės ir nepasaulėžiūrinės politikos projektai apžvelgiami istoriniame ir intelektualiniame savojo laiko kontekste, pradedant nuo idėjos ištakų ir organiškiosios valstybės koncepcijos konteksto. Antroje straipsnio dalyje apžvelgiamos svarbiausios prielaidos ir idėjos, apimančios visą projektą nuo 1936 m. organiškios valstybės koncepcijos iki 1954–1955 m. paskelbtų pilnutinės demokratijos idėjų. Galiausiai žiūrint į šių dviejų koncepcijų esminius skirtumus ryškina pilnutinės demokratijos projekto esmė ir svarbiausieji bruožai.

Peluritis, Laurynas. Pilnutinė demokratija ir XX a. politinė mintis = Integral Democracy and Twentieth-Century Political Thought / Laurynas Peluritis. – Santr. angl. // Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis. – 2022, t. 45, p. 299–314. Taip pat prieiga per internetą: https://www.lkma.lt/site/archive/metrastis/XLV/lkma-metrastis_t45_p299-314_Peluritis.pdf

Svarstymai apie pilnutinės demokratijos koncepciją, užfiksuotą išeivijos lietuvių katalikų intelektualų deklaracijoje „Į pilnutinę demokratiją (1958)“.

Sagatienė, Dovilė. Užmirštas Pirmosios Lietuvos Respublikos politikas teisininkas Pranas Viktoras Raulinaitis ir jo slaptas 1952 m. rankraštis apie lietuvių tautos suverenumą (ištrauka) = The Forgotten Politician and Lawyer of the First Republic of Lithuania Pranas Viktoras Raulinaitis and His Secret 1952 Manuscript About the Lithuanian National Sovereignty (Excerpt) / Dovilė Sagatienė, Pranas Viktoras

Raulinaitis. – Santr. angl. ir liet. // Parlamento studijos = Parliamentary Studies. – 2022, Nr. 31, p. 102–115. DOI: <https://doi.org/10.51740/ps.vi31.779>

Publikuojama Pirmosios Lietuvos Respublikos I, II ir III Seimų nario, teisės daktaro P. V. Raulinaičio (1895–1969) 1952 m. parengto rankraščio „Lietuvių tautos suverenumas; istoriniai-teisinė raida kovų už teisę ir laisvę“ ištrauka (III dalis. Atgimusioji Lietuva. 15. Tautos suverenumas valstybės konstitucijoje). Šios ištraukos lydimajame tekste glaustai pristatoma rankraščio atradimo istorija, autoriaus gyvenimas bei atskleidžiama viso rankraščio ir jo ištraukos potenciali vertė. Tikimasi, jog šios ištraukos publikavimas paskatins susidomėjimą visu kūriniu, saugomu Kongreso bibliotekoje Vašingtone (JAV), ir pagreitins jo leidybos procesą ne tik lietuvių, bet ir anglų kalba.

Satkauskas, Rytis. Šimtmetis tarptautinėje bendrijoje: tarptautinė teisė ir Lietuvos valstybingumas = A Century in the International Community: International Law and Lithuanian Statehood / Rytis Satkauskas. – Santr. angl. ir liet. // Teisė = Law. – 2022, t. 123, p. 133–151. DOI: <https://doi.org/10.15388/Teise.2022.123.9>

2021-ieji ženklina atkurtos Lietuvos valstybės tarptautinio pripažinimo šimtmetį. 1921 m. rugsėjo 22 d. Lietuva tapo Tautų Sąjungos nare. Lietuvos narystė Tautų Sąjungoje buvo grindžiama suvoktais daugiašalės tarptautinės sistemos pranašumais, teisės viršenybės nauda mažoms regiono valstybėms. Lietuvai po Pirmojo pasaulinio karo vyravusi agresijos draudimu ir teise grindžiamos pasaulinės taikos vizija sudarė galimybę įtvirtinti svyruojantį valstybingumą. Lietuvai pripažinti visateise pasaulio bendrijos nare buvo keliami nemažai sąlygų – nuo sienų apibrėžtumo, vyriausybių demokratinio pobūdžio iki priimtųjų tarptautinių įsipareigojimų mažumų teisių apsaugos ir ginkluotės srityje. Kaip patvirtina atliktas tyrimas, šių reikalavimų įvykdymas Lietuvoje buvo suprantamas ne tik kaip narystės Tautų Sąjungoje sąlyga, bet ir tiesioginis tikslas. Lietuvoje aiškiai suprasta ir tarptautinės teisės svarba sprendžiant santykius su kaimynais. Sąžiningas galiojančių taisyklių laikymasis buvo geriausias argumentas prieš stipresnių kaimynų politinį spaudimą.

Skirkevičius, Paulius. Populistinės nuostatos ir balsavimas: ar populistines nuostatas turintys rinkėjai balsuoja už naujas partijas? (2016 metų Seimo rinkimų atvejis) = Populist Attitudes and Voting: Does Populist Voters vote for New Political Parties? (The Case of 2016 Seimas Elections?) / Paulius Skirkevičius. – Santr. angl. ir liet. // Politologija. – 2022, t. 107, Nr. 3, p. 51–89. DOI: <https://doi.org/10.15388/Polit.2022.107.2>

Kalbant apie vis pasikartojančią naujų / atsinaujinusių partijų sėkmę rinkimuose Lietuvoje, dažnai joms prikljuojama populistų etiketė ir jų sėkmė rinkimuose iš dalies aiškinama per populizmo prizmę, kaip sugebėjimas mobilizuoti rinkėjus panaudojus populistinei politikai būdingus elementus. Šiame straipsnyje siekiama atsakyti į klausimą, ar rinkėjų populistinės nuostatos gali būti veiksnys, paaiškinantis balsavimą už naują / atsinaujinusių partiją. Visų pirma, nagrinėjama pati populistinių nuostatų struktūra. Panaudojus „Palyginamosios rinkimų sistemų studijos“ (CSES) siūlomą populizmo nuostatų matavimą, kuris remiasi ideologiniu požiūriu į populizmą, atskleidžiama, kad prasminga kalbėti apie dvi populizmo dimensijas – antielitistinę ir susijusią su žmonių vaidmeniu šalies valdyje – kaip teoriškai ir tikimasi šias nuostatas nagrinėjančioje literatūroje. Kalbant apie tai, kaip šios nuostatos veikia rinkiminį elgesį ir balsavimą už naują politinę jėgą laikomą Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungą, analizė atskleidė, kad šios nuostatos, nors ir paplitusios visuomenėje, nėra reikšmingos aiškinant balsavimą. Balsavimą už naują politinę jėgą labiau paaiškina pasitikėjimo / politinės paramos kintamieji, kurie, atrodo, yra labiau susiję su buvusių valdančiųjų vertinimu.

Stankevičius, Česlovas, Vytautas. Lietuvos nepriklausomo valstybės atstatymo veiksmų 1990 m. kovo mėn. 1–11 d. kronika = A Chronicle of the Actions of 1–11 March 1990 for the Restoration of the Independent State of Lithuania / Česlovas Vytautas Stankevičius. – Santr. angl. // Jurisprudencija = Jurisprudence. – 2022, t. 29, Nr. 1, p. 6–46. DOI: <https://doi.org/10.13165/JUR-22-29-1-01>

Iki 1989 m. pabaigos okupuotoje Lietuvoje veikusi Lietuvos TSR Aukščiausioji Taryba (LTSR AT) nebuvo laisvuose demokratiškuose rinkimuose renkamas parlamentas. Tai buvo pseudoparlamentinė struktūra, kurios sudarymą ir veikimą tiesiogiai ir visiškai kontroliavo Sovietų Sąjungos komunistų partijos valdžios teritorinis padalinys Lietuvoje. Sovietų Sąjungos okupacijos laikotarpiu vykdavę LTSR AT deputatų „rinkimai“ buvo farsas, skirtas tikrajam deputatų korpuso sudarymo būdai maskuoti, o LTSR AT – neva „suverenios Sovietų Sąjungos respublikos“ tariamam legitimumo įvaizdžiui sukurti. Tik 1990 metais pirmą kartą buvo leista surengti laisvus LTSR AT rinkimus, kuriuose Sąjūdžio remiami kandidatai buvo pagrindiniai valdančiosios komunistų partijos remiamų kandidatų politiniai konkurentai.

Sąjūdžio dalyvavimas tokiuose LTSR AT rinkimuose atitiko jo politinės programos nuostatą – panaikinti 1940 m. SSRS įvykdytą Lietuvos Respublikos aneksiją parlamentiniu būdu. Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis 1989 m. vasario 16 d. priimtoje deklaracijoje jau buvo deklaravęs galutinį tikslą – atkurti nepriklausomą Lietuvos valstybę. 1990 m. vasario 3 d. Vilniuje Sporto rūmuose Sąjūdis surengė konferenciją „Lietuvos kelias“ ir joje priėmė programą, skirtą LTSR AT rinkimams. Sąjūdis savo deklaruotą konstitucinį tikslą – atkurti nepriklausomą Lietuvos valstybę rinkimuose gavęs tautos mandatą – įsipareigojo realizuoti, neatidėliotinai paskelbdamas Lietuvos valstybės atkūrimo aktą: „Sąjūdžio remiami kandidatai, dalyvaujantys 1990 m. vasario 24-osios dienos rinkimuose į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą, gavę Lietuvos visuomenės mandatą įgyvendinti šią programą, sieks atkurti nepriklausomą, demokratiškai tvarkomą Lietuvos valstybę. Sąjūdis numato, jog artimiausiu metu būtina parlamentiniu būdu konstituciniu keliu panaikinti Lietuvos aneksiją ir paskelbti Lietuvos valstybės atkūrimo aktą.“

Šuminas, Andrius. Lietuvos politikų ir partijų rinkiminių žinučių tematika 2020 m. Seimo rinkimų kampanijos metu = Topics of Electoral Communication of Politicians and Parties during 2020 Lithuanian Parliamentary Elections / Andrius Šuminas. – Santr. angl. ir liet. // Politikos ir komunikacijos sankirtoje: tendencijos, diskursai, efektai : straipsnių rinkinys / Vytauto Didžiojo universitetas ; sudarytojas Lauras Bielinis; recenzantai Vaidutis Laurėnas, Vytautas Dumbliauskas. – Kaunas : Vytauto Didžiojo universitetas, 2022, p. 95–104. DOI: <https://doi.org/10.7220/9786094675119>

Rinkimų kampanijų metu politikai ir partijos siekia išryškinti sau palankias temas, kurios padėtų pritraukti žmonių dėmesį ir padidinti jų simpatijas konkrečioms politinėms veikėjams. Kampanijų strategai visais būdais siekia, kad visuomenės diskurso lauke dominuotų kandidatams palankios ir potencialiems rinkėjams aktualios su įvairiomis problemomis susijusios temos. Straipsnyje siekiama išanalizuoti, kokiomis temomis socialinių tinklų svetainėje „Facebook“ dažniausiai komunikavo Lietuvos politikai ir partijos 2020 m. Seimo rinkimų kampanijos metu. Taip pat atskleidžiama, kokios buvo pozityvios, negatyvios ir neutralios komunikacijos apimtys skirtingų partijų kandidatų agitaciniuose pranešimuose.

Tučas, Rolandas. Gal jau metas keisti Seimo rinkimų tvarką? = Maybe It's Time to change the Order of the Seimas Elections? / Rolandas Tučas, Giedrius Kanapka. – Santr. angl. ir liet. // Politologija. – 2022, t. 107, Nr. 3, p. 120–157. DOI: <https://doi.org/10.15388/Polit.2022.107.4>

Šiame straipsnyje aptariama Seimo rinkimuose taikomos mišrios paralelinės rinkimų sistemos problematika, daugiau dėmesio skiriant jos geografiniam aspektui – demografinių procesų nulemtu dažno vienmandačių rinkimų apygardų perbraižymo keliamoms problemoms. Straipsnyje pristatomi rinkimų apygardų nustatymo principai ir būdai kitose šalyse, 2016 m. ir 2020 m. Seimo rinkimams skirtų vienmandačių apygardų ribų perbraižymo metu sukaupta patirtis ir išskiriamos kilusios problemos. Straipsnyje aptariamas Lietuvos rinkimų sistemos problemas rekomenduojama išspręsti taip: ateityje renkant Seimą taikyti tik proporcinę rinkimų sistemą, valstybę padalijus į 6 daugiamandates apygardas (7-oji apygarda – užsienyje gyvenantiems mūsų šalies piliečiams), kurios būtų sudarytos apskričių pagrindu, mažesnes apskritis sujungus tarpusavyje. Panaši tvarka Lietuvoje renkant Seimą buvo taikoma XX a. trečiame dešimtmetyje, todėl šią reformą tiktų vadinti tarpukaryje buvusios Seimo rinkimų tvarkos restitucija.

Tusseau, Guillaume. Parlamentų ir teisminių institucijų indėlis į pagrindinių teisių apsaugą: glaudesnio sąryšio link = Contribution of Parliaments and Judicial Institutions into the Protection of Fundamental Rights: Towards a Closer Link / Guillaume Tusseau ; iš anglų k. vertė Tomas Auškalnis. – Santr. angl. ir liet. // Parlamento studijos = Parliamentary Studies. – 2022, Nr. 31, p. 32–52. DOI: <https://doi.org/10.51740/ps.vi31.774>

Dabartiniame konstitucionalizme ginti pagrindines teises nuo daugumos despotizmo pirmiausia buvo patikėta teisėjams, vėliau – ir nepriklausomoms institucijoms. Tačiau pastaruoju metu į šią veiklą vėl įsitraukia parlamentai, čia atlikę nepamirštamą istorinį vaidmenį; jų gebėjimai prilygsta atitinkamiems teisminių institucijų gebėjimams. Tarptautiniu mastu augant politiniam sąmoningumui, atgijo parlamentų, parlamentarų ir parlamentų tarnybų domėjimasis šia tema, o pagrindinių teisių apsauga tapo bendra atsakomybe. Įstatymų priėmimas, vykdomosios valdžios kontrolė, biudžeto tvirtinimas, svarstytinų pasiūlymų, ataskaitų teikimas, tyrimas – visos šios tradicinės parlamentų funkcijos gali prisidėti prie teisių apsaugos. Tokia apsauga savotiškai nuspalvina kasdienę asamblėjų veiklą dėl piliečių politinių teisių įgyvendinimo. Esama ir iniciatyvesnio požiūrio: siekiant išskirti šią autentišką parlamento misiją, steigiami

specializuoti instituciniai dariniai (pavyzdžiui, Jungtinės Karalystės Jungtinis žmogaus teisių komitetas). Ar tai iš tiesų padeda formuoti bendrą tarpinstitucinę jautrumo pagrindinems teisėms kultūrą, empiriniu lygmeniu diskutuotina.

Urbanavičiūtė, Aušra. Ideologijos apraiškų nustatymas Lietuvos Respublikos Seimo debatuose migrantų krizės tema = Identification of Ideologically Loaded Linguistic Items in the Debates of Lithuanian Seimas on the Topic of the Migrant Crisis / Aušra Urbanavičiūtė. – Santr. angl. ir liet. // Darbai ir dienos = Deeds and Days. – 2022, t. 77, p. 33–47. DOI: <https://doi.org/10.7220/2335-8769.77.2>

Straipsnyje aptariama ideologizuota kalba, jos atpažinimo tekste būdai, paieškos automatizavimas, pritaikymas kompiuterinėms technologijoms. Ideologija su kalba yra persipynusi įvairiais būdais, tad ideologizuotos kalbos studijos yra objektas, dominantis įvairių sričių mokslininkus, bet jo analizė sudėtinga. Straipsnyje nagrinėjami savadarbiai specialieji tekstynai, sudaryti iš 2021 metų Lietuvos Respublikos Seimo stenogramų migrantų krizės tema. Dėmesys sutelkiamas į ideologiją kaip kalbotyros objektą, jo apibrėžimą, taip pat modalumo ir evidencialumo leksinių raiškos vienetus, kaip jie taikomi ideologijos apraiškoms tekste aptikti. Analizuojami tekstynai aktualūs, nes parodo ne tik kalbą aplinkoje, kurioje ji yra ir turi būti naudojama kaip įrankis galiai ir valdžiai įgalinti, bet ir atspindi opią temą bei šiandienos kalbą.

Vaičekauskienė, Giedrė. Populistinė retorika kaip politinis pasirodymas internete = Populist Rhetoric as a Political Performance on the Internet / Giedrė Vaičekauskienė. – Santr. angl. ir liet. // Politikos ir komunikacijos sankirtoje: tendencijos, diskursai, efektai : straipsnių rinkinys / Vytauto Didžiojo universitetas ; sudarytojas Lauras Bielinis; recenzentai Vaidutis Laurėnas, Vytautas Dumbliauskas. – Kaunas : Vytauto Didžiojo universitetas, 2022, p. 105–128. DOI: <https://doi.org/10.7220/9786094675119>

Politikai šiandien laikomi „žiniasklaidos ekspertais“, kurie geba savarankiškai pritraukti masinės auditorijos dėmesį „įdomiais pranešimais“ internete. Šiuolaikinėje hibridinės žiniasklaidos sistemoje politikai, kaip ir žurnalistai bei piliečiai, varžosi dėl populiarių naujienų / pasakojimų. Dabartiniai tyrimai akcentuoja politinio ir žiniasklaidos populizmo sąsajas, nes sutampa tos pačios stilistinės ypatybės: kreipimasis į „žmones“, tikrovės dramatinizavimas, konfliktų įrėminimas. Šiame straipsnyje vystoma globali diskusija apie Vakarų demokratijose iškilusią populistinę retoriką, kuriai pirmiausia sąlygas kurti populiarius pasirodymus suteikė socialiniai tinklai. Straipsnyje analizuojama 2016–2020 m. LR Seimo narių G. Landsbergio ir R. Karbauskio retorika platformoje „Facebook“, projektuojant įtaigų įvaizdį prieš rinkėjus. Empirinis tyrimas rėmėsi diskurso metodo idėjomis, kad „per tekstus pažįstame kitus žmones“ ir „pats diskursas sukuria kalbėtojo įvaizdį“. Retorinė diskurso analizė atskleidė, kad, nepaisant valdančiųjų ar opozicijos statuso, politinių partijų ideologijų, tiek G. Landsbergis, tiek R. Karbauskis panašiai naudoja „Facebook“ platformą politinei lyderystei: per politinių oponentų aršų menkinimą, užgaulų retorinį toną, emociškai neigiamus pasakojimus.

Valentinavičius, Vytautas. Appeals to Human Rights in the Context of Managing the COVID-19 Pandemic: Analysis of Government Hours in the Lithuanian Parliament in 2020–2021 = Dėmesys žmogaus teisėms COVID-19 pandemijos valdymo kontekste: Vyriausybės valandų debatų analizė Seime 2020–2021 metais / Vytautas Valentinavičius, Vaidas Morkevičius, Giedrius Žvaliauskas, Monika Briedienė. – Santr. angl. ir liet. // Politologija. – 2022, t. 105, Nr. 1, p. 92–132. DOI: <https://doi.org/10.15388/Polit.2022.105.3>

COVID-19 pandemijos sugrėsminimas leido demokratinių šalių vyriausybėms imtis ypatingų valdymo priemonių, ribojančių įvairias žmogaus teises. Visgi demokratiniiais principais paremtas valdymas grįstas viešomis diskusijomis apie bet kokias politines iniciatyvas, kurių ėmėsi vyriausybės. Šios diskusijos vyksta įvairiose arenose, o parlamentas yra viena žymiausių iš jų, kur aptariamos politinės iniciatyvos. Žmogaus teisių kontekste kai kuriuose tyrimuose parlamentas buvo identifikuotas kaip viena svarbiausių institucijų, skatinančių žmogaus teisių apsaugą ir prižiūrinčių vykdomąją valdžią (Lyer, 2019; Ncube, 2020). Šiame straipsnyje nagrinėjama, ar ir kaip Lietuvos parlamentari ir Vyriausybės nariai sprendė žmogaus teisių klausimus Seimo debatų metu, kai buvo svarstomi su COVID-19 pandemija susiję klausimai. Straipsnis siekia išsiaiškinti, ar Seimas galėtų būti laikomas svarbiu veikėju, prisidedančiu prie žmogaus teisių apsaugos Lietuvoje. Straipsnyje kaip duomenų šaltinis naudojamos Seimo plenarinių sesijų stenogramos, ypač kalbos Vyriausybės valandų 2020 m. kovą–2021 m. sausį debatų metu. Kokybinės teminės analizės rezultatai atskleidė, kad žmogaus teisės paprastai nebuvo pagrindinė COVID-19 pandemijos debatų tema Seimo salėje Vyriausybės valandomis. Tyrimas taip pat parodė, kad politinių partijų požiūris į konkrečias žmogaus teises keitėsi, kai tų partijų vieta parlamente keitėsi iš opozicijos į valdančiąją daugumą ir atvirkščiai.